

Na temelju čl. 4, 9. i 25. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12), čl. 47, 48. i 50. Zakona o deviznom poslovanju („Službene novine Federacije BiH“, broj 47/10), a u vezi s člankom 38. stavak 1. i članka 39. Zakona o bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na 1. izvanrednoj sjednici održanoj dana 19. studenog 2013., donosi

ODLUKU O MINIMALNIM STANDARDIMA ZA OBAVLJANJE MJENJAČKIH POSLOVA

Članak 1.

Ovom Odlukom o minimalnim standardima obavljanja mjenjačkih poslova (u daljnjem tekstu: Odluka) bliže se propisuju minimalni standardi koje su mjenjači dužni osigurati i održavati pri obavljanju mjenjačkih poslova.

Članak 2.

Pojmovi mjenjač (banka, podružnica banke sa sjedištem izvan Federacije Bosne i Hercegovine i ovlašteni mjenjač), mjenjački poslovi, rezidenti pravne osobe i poduzetnici, ovlast, mjenjačko mjesto i blagajničko mjesto u smislu ove Odluke, imaju značenje utvrđeno Zakonom o deviznom poslovanju i Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o uvjetima i načinu obavljanja mjenjačkih poslova („Službene novine Federacije BiH“, br. 58/10 i 49/11).

Članak 3.

Organi odgovorni za provođenje ove Odluke u banci su nadzorni odbor i uprava, a kod ovlaštenih mjenjača odgovorna osoba ovlaštenog mjenjača i odgovorna osoba na mjenjačkom mjestu.

Članak 4.

- (1) Nadzorni odbor odgovoran je da osigura da banka ima i provodi adekvatan program za obavljanje mjenjačkih poslova (u daljnjem tekstu: program).
- (2) Nadzorni odbor je dužan i odgovoran, kao minimum, da:
 1. donese program koji uključuje politike obavljanja mjenjačkih poslova na temelju prijedloga uprave banke;
 2. osigura postupanje banke po zakonima i podzakonskim propisima koji reguliraju ovu oblast;
 3. periodično, a najmanje jednom godišnje, analizira program i politike i prilagođava ih promjenama uvjeta na tržištu i promjenama u zakonima i propisima koji reguliraju ovu oblast;
 4. osigura da od uprave banke, sustava unutarnje kontrole i unutarnje revizije dobiva potrebna izvješća i informacije o obavljanju mjenjačkih poslova;
 5. u programu utvrdi obvezu uprave banke da kontinuirano provodi praćenje, kontrolu i adekvatno upravlja obavljanjem mjenjačkih poslova.

Članak 5.

Uprava banke je kao minimum, dužna da:

1. priprema i nadzornom odboru daje prijedloge programa i politika za obavljanje mjenjačkih poslova;
2. provodi program i politike koje je donio nadzorni odbor, odnosno da prati, upravlja i kontrolira obavljanje mjenjačkih poslova;
3. osigura kreiranje i uspostavu odgovarajućih sustava izvješćivanja i informiranja vezanih za mjenjačke poslove na način koji omogućava analizu, kontrolu i oprezno upravljanje obavljanjem mjenjačkih poslova;
4. najmanje polugodišnje izvješćuje nadzorni odbor o stanju u oblasti mjenjačkih poslova;
5. osigura da sustav unutarnje kontrole i unutarnja revizija banke mogu pratiti, pregledavati i procjenjivati program i politike, te njihovo provođenje.

Članak 6.

Program i politike moraju biti sačinjeni u pisanoj formi i moraju sadržavati minimum pretpostavki za kvalitetno i oprezno obavljanje mjenjačkih poslova, njihovu kontrolu i potrebna izvješćivanja.

Članak 7.

Sustav obavljanja mjenjačkih poslova mora biti podvrgnut kontinuiranim i povremenim kontrolama od strane sustava unutarnje kontrole i unutarnje revizije banke.

Članak 8.

Odgovorna osoba ovlaštenog mjenjača i odgovorna osoba na mjenjačkom mjestu odgovorni su da se mjenjački poslovi kod ovlaštenog mjenjača obavljaju sukladno zakonu, podzakonskim aktima, zaključenom ugovoru s bankom i ovoj Odluci, kao i za pravilno i točno izvješćivanje, te da omoguće nadzor nad istim.

Članak 9

Ovlašteni mjenjač dužan je izraditi pismene procedure za obavljanje mjenjačkih poslova sukladno zakonu, podzakonskim aktima, ugovoru zaključenim s bankom i ovoj Odluci.

Članak 10.

(1) Mjenjači su dužni na vidnom mjestu:

1. istaknuti tečajnu listu koja se primjenjuje pri otkupu i prodaji strane gotovine i čekova;
2. istaknuti obavijest o visini provizije (ako se naplaćuje).

(2) Ovlašteni mjenjači su dužni na vidnom mjestu:

1. ispred prostora u kome se nalazi mjenjačko mjesto, istaknuti natpis MJENJAČNICA, na jednom od službenih jezika Federacije Bosne i Hercegovine i najmanje jednom od svjetskih jezika;
2. istaknuti obavijest o nazivu banke s kojom ima zaključen ugovor;

3. istaknuti obavijest sljedećeg sadržaja: "Za svaku izvršenu kupnju ili prodaju strane gotovine i otkup čekova koji glase na stranu valutu mjenjačnica vam je dužna izdati potvrdu".

Članak 11.

Mjenjačko mjesto mora biti prostorno odvojeno od drugog poslovanja (ako se u istom prostoru obavlja više djelatnosti), kao i da se:

1. mjenjačko poslovanje knjigovodstveno odvojeno vodi od drugog poslovanja koje obavlja;
2. na blagajničkom mjestu ili na drugom mjestu unutar mjenjačkog mjesta drži samo novac čiji je otkup ili prodaja evidentirana ili za koji postoji odgovarajuća blagajnička dokumentacija;
3. gotovina u konvertibilnim markama, strana gotovina i čekovi koji glase na stranu valutu po osnovi mjenjačkog poslovanja, čuvaju odvojeno od sredstava iz drugog poslovanja.

Članak 12.

Mjenjači su dužni zaključiti ugovor o osiguranju od moguće štete (krađa, požar, transport novca i sl.).

Članak 13.

- (1) Banka i ovlašteni mjenjač međusobne odnose u vezi s obavljanjem mjenjačkih poslova bliže uređuju ugovorom.
- (2) Ugovor treba naročito sadržavati:
 - ime i sjedište ugovornih strana;
 - datum i mjesto zaključenja ugovora;
 - listu i važeće adrese mjenjačkih mjesta ovlaštenog mjenjača i bankomata koji podržavaju mjenjačke poslove;
 - odredbe o blagajničkom maksimumu kao i načinu njegovog izračuna;
 - primjena tečajne liste po kojoj će se obavljati mjenjački poslovi;
 - visina i način plaćanja naknade ovlaštenom mjenjaču;
 - materijalno-tehnički uvjeti koje ovlašteni mjenjač mora ispunjavati za obavljanje mjenjačkih poslova (metalna kasa/priručna kasa, računalo, pisač, softver koji omogućava obavljanje mjenjačkih poslova, uređaj za detekciju lažnih novčanica, direktna telefonska linija, video nadzor i druga oprema za poslovanje);
 - način i rokove izvješćivanja banke od strane ovlaštenog mjenjača o kupnji i prodaji strane gotovine i otkupu čekova koji glase na stranu valutu;
 - način i dinamika predaje banci otkupljene gotovine i čekova koji glase na stranu valutu;
 - način opskrbe ovlaštenih mjenjača konvertibilnim markama i stranom gotovinom;
 - da je za potrebe kontrole ovlaštenog organa osoba odgovorna za rad ovlaštenog mjenjača osoba koja obavlja mjenjačke poslove na mjenjačkom mjestu i odgovorna osoba ovlaštenog mjenjača;
 - način izdavanja potvrda o prodaji i otkupu strane gotovine i otkupu čekova koji glase na stranu valutu;
 - vođenje evidencije i blagajničkog poslovanja u skladu s važećim propisima i instrukcijama banke;

- obveze banke u pogledu obavještanja ovlaštenog mjenjača o obilježju stranih novčanica, pojavi krivotvorenih novčanica, propisima koji reguliraju mjenjačko poslovanje i slično;
- obveze u slučaju raskida ugovora.

Članak 14.

(1) Banka je dužna da dostavlja blagajničkom/mjenjačkom mjestu obavijesti u vezi s obavljanjem mjenjačkih poslova, a posebno obavijesti koje se odnose na strane novčanice i to kad od centralnih banaka drugih zemalja i drugih međunarodnih institucija dobije podatke o stranim novčanicama značajne za obavljanje mjenjačkih poslova.

(2) Ovlaštenim mjenjačima s kojima je zaključila ugovor banka svoju važeću tečajnu listu i obavijesti u vezi s obavljanjem mjenjačkih poslova dostavlja u skladu s ugovorom.

Članak 15.

Mjenjačke poslove kod ovlaštenog mjenjača neposredno mogu obavljati samo osobe koje znaju koristiti računalo i služe se barem jednim svjetskim jezikom.

Članak 16.

(1) Na blagajničkom mjestu zabranjen je pristup drugim osobama, osim osobama čija je prisutnost opravdana (ovlašteni zaposlenici Agencije kada vrše kontrolu, osobe zadužene za transport sredstava plaćanja).

(2) Pristup blagajničkom mjestu dozvoljen je i drugim kontrolnim organima i pripadnicima organa unutarnjih poslova u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti.

Članak 17.

(1) Zaposlenici kod ovlaštenog mjenjača koji rade na mjenjačkim poslovima mogu u prostoriji mjenjačkog mjesta izvan kase držati samo svoju gotovinu i to najviše u iznosu do 100 KM (slovima: stotinu).

(2) Ako su na blagajničkom mjestu prisutne i osobe iz članka 16. ove Odluke, njihova gotovina ne može biti veća od iznosa iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 18.

Fizičke osobe koje kupuju stranu gotovinu kod ovlaštenog mjenjača u iznosu većem od 5000 EUR ili u odgovarajućoj protuvrijednosti u drugoj stranoj valuti, dužne su tu kupnju najaviti najmanje 24 sata ranije.

Članak 19.

(1) O izvršenom otkupu i prodaji strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu, mjenjač izdaje potvrdu koja ima najmanje jednu kopiju. Original ove potvrde mjenjač predaje rezidentu–fizičkoj osobi odnosno nerezidentu–fizičkoj osobi, a kopiju čuva do isteka zakonom utvrđenog roka za čuvanje knjigovodstvene dokumentacije.

(2) Potvrda iz stavka 1. ovoga članka sadrži sljedeće podatke:

- naziv mjenjača;

- naziv i adresu mjenjačkog mjesta;
- šifru blagajničkog mjesta (blagajna 1, 2, 3....);
- opis posla (otkup, prodaja) i redni broj potvrde koji se ne smije ponavljati;
- ime i prezime rezidenta-fizičke osobe i nerezidenta-fizičke osobe, njihov broj osobne iskaznice ili putne isprave kod svake transakcije čiji je iznos jednak iznosu utvrđenom propisom kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i financiranje terorizma;
- oznaku valute, iznos u stranoj valuti i iznos u KM;
- tečaj po kome je obavljena transakcija;
- postotak i iznos provizije;
- datum i mjesto izdavanja potvrde;
- vrijeme izvršene transakcije;
- potpis blagajnika.

(3) Radi zaštite fizičke osobe od falsifikata novčanica koje nisu u optjecaju i sl. mjenjač pored podataka iz stavka 2. ovoga članka u potvrdu iz stavka 1. ovoga članka unosi:

- kod svake prodaje strane gotovine fizičkoj osobi novčanica apoeni od 50 i 100 USD, ime i prezime rezidenta-fizičke osobe i njezin broj osobne iskaznice ili putne isprave, odnosno ime i prezime nerezidenta-fizičke osobe i broj njezine putne isprave, kao i serijske brojeve novčanica;
- kod svake prodaje strane gotovine fizičkoj osobi, ako ova osoba to zahtijeva: ime i prezime rezidenta-fizičke osobe i njezin broj osobne iskaznice ili putne isprave, odnosno ime i prezime nerezidenta-fizičke osobe i broj njezine putne isprave, kao i serijske brojeve novčanica.

(4) Potvrda iz stavka 1. ovoga članka mora biti sačinjena sukladno računovodstvenim standardima i mora sadržavati redni broj koji se ne smije ponavljati. Programska oprema mora biti izrađena tako da se poslije unošenja prvog rednog broja potvrde unose naredni brojevi, koji se do kraja predviđene serije više ne mogu mijenjati.

(5) U slučaju prekida rada elektroničkog sustava na blagajničkom mjestu, mjenjač koristi otiskane obrasce potvrda o otkupu i prodaji strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu, koji već sadrže redne brojeve i vodi evidenciju o utrošenim obrascima tih potvrda. Ove potvrde tiskaju se u blokovima - u okviru određenih serijskih brojeva. Mjenjač je dužan da poslije uspostavljanja rada elektroničkog sustava na blagajničkom mjestu u dnevnik blagajne odmah unese podatke s obrasca potvrda.

Članak 20.

(1) Mjenjač svakodnevno sačinjava dnevnik blagajne o kupnji i prodaji strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu (u daljnjem tekstu: dnevnik blagajne), koji obvezno sadrži:

- naziv mjenjača;
- vrstu valute, iznos u valuti, tečaj, obračunatu KM protuvrijednost, iznos obračunate provizije i ukupan iznos KM;
- početno stanje strane gotovine i gotovine i njihovo stanje na kraju dana;
- serijske brojeve potvrda o kupnji, odnosno prodaji i podatke o drugim transakcijama na blagajničkom mjestu;
- vrijeme izvršene transakcije;
- opis posla (kupnja, odnosno prodaja strane gotovine, čekova koji glase na stranu valutu);
- pečat i potpis;
- mjesto i datum.

(2) Podaci u dnevniku blagajne moraju se unositi kronološki, prema vremenskom redosljedu transakcija i moraju odgovarati podacima o iznosima otkupljene, odnosno prodane strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu, kao i podacima o drugim transakcijama na blagajničkom mjestu – po vrsti i iznosima prema pojedinačnim potvrđama.

(3) Dnevnik blagajne mjenjač zaključuje na kraju svakog radnog dana i čuva ga u tiskanom obliku do isteka zakonom utvrđenog roka za čuvanje knjigovodstvene dokumentacije.

(4) Mjenjač je dužan da stanje gotovine i strane gotovine u dnevniku blagajne svakog dana sravnjuje sa stvarnim stanjem gotovine i strane gotovine u kasi, o čemu mora posjedovati pismeni dokaz.

Članak 21.

Mjenjač je dužan pri obavljanju mjenjačkih poslova utvrditi je li strana novčanica ispravna, je li u optjecaju, je li istekao rok za njenu zamjenu i je li u pitanju novčanica za koju mjenjač sumnja da je falsificirana.

Članak 22.

- (1) Ako ovlaštenu mjenjač nije siguran da je neka novčanica u optjecaju, podnositelja takve novčanice uputit će na banku s kojom je zaključio ugovor.
- (2) Na način iz stavka 1. ovoga članka ovlaštenu mjenjač može postupiti i ako je strana novčanica oštećena i pohabana da se ne može identificirati.

Članak 23.

Ako pri podnošenju strane novčanice na otkup mjenjač posumnja da je u pitanju falsifikat, dužan je da isto prijavi nadležnim organima.

Članak 24.

- (1) Mjenjač otkupljuje putnički ček minimum po sljedećem postupku: fizička osoba – korisnik čeka je dužna da drugi potpis na čeku, koji mora odgovarati prvom potpisu, potpiše u prisutnosti zaposlenika na blagajni. Radi utvrđivanja autentičnosti potpisa, odnosno utvrđivanja da ček na naplatu podnosi pravi korisnik, zaposlenik na blagajni potpise na čeku uspoređuje s potpisom korisnika na njegovoj putnoj ispravi.
- (2) Ako fizička osoba ovlaštenom mjenjaču podnese na otkup putnički ček koji je korisnik na oba mjesta već potpisao i na kome je, na mjestu predviđenom za popunjavanje naredbe (pay to order), naredba već popunjena na ime osobe koja taj ček podnosi na otkup, podnositelja ovoga čeka ovlaštenu mjenjač upućuje na banku s kojom je zaključio ugovor.
- (3) Kod svakog otkupa putničkog čeka, mjenjač je dužan da u potvrdu o otkupu unese: ime i prezime rezidenta-fizičke osobe i nerezidenta-fizičke osobe, broj osobne iskaznice ili broj putne isprave, mjesto prebivališta i adresu, serijski broj i mjesto izdavanja čeka.

Članak 25.

- (1) Mjenjač je dužan kod otkupa bankarskog čeka postupiti minimum po sljedećem postupku: ako bankarski ček podnesen na otkup ispunjava sve potrebne uvjete, zaposlenik na blagajni će od korisnika (remitenta) zahtijevati da ga indosira pred njim, stavljanjem potpisa na poleđini čeka (po njegovoj širini), a identitet korisnika utvrdit će na temelju putne isprave ili osobne iskaznice. Kad se identitet korisnika utvrđuje na temelju putne isprave potpis mora biti istovjetan potpisu na toj ispravi.
- (2) Ako zaposlenik na blagajni kod ovlaštenog mjenjača primi bankarski ček na kome se iznos ispisan slovima ne slaže s iznosom ispisanim brojevima, takav ček neće otkupiti, a korisnika će uputiti na banku s kojom je zaključio ugovor da ga preuzme na naplatu (inkaso).
- (3) Ako na bankarskom čeku nedostaje neki od bitnih elemenata čeka, ili je neki od tih elemenata prepravljen, nečitak ili oštećen ovlaštenu mjenjač takav ček neće otkupiti, a korisnika će uputiti na banku s kojom je zaključio ugovor. Ovlaštenu mjenjač neće otkupiti ni bankarski ček koji je izdan u više primjeraka (što se vidi iz oznake na samom čeku – First, Original, Second, Duplicate) ako se ne podnesu svi primjerci tog čeka.
- (4) Ovlaštenu mjenjač može otkupiti bankarski ček kad korisnik preda i original i kopiju tog čeka i kad oba primjerca prethodno potpiše (indosira) na poleđini. I original i kopiju ovog čeka ovlaštenu mjenjač dostavlja banci s kojom je zaključio ugovor.
- (5) Kod svakog otkupa bankarskog čeka, mjenjač je dužan da u potvrdu o otkupu unese: naziv izdavatelja čeka, ime i prezime rezidenta-fizičke osobe i nerezidenta-fizičke osobe, broj osobne iskaznice ili broj putne isprave, mjesto prebivališta i adresu, serijski broj i mjesto izdavanja čeka.

Članak 26.

Stranu gotovinu i čekove koji glase na stranu valutu ovlaštenu mjenjač predaje banci na način i u terminima predviđenim ugovorom, uz potvrdu o izlazu radi predaje banci.

Članak 27.

Prilikom predaje banci otkupljenih čekova, ovlaštenu mjenjač je dužan da za putničke čekove koji glase na stranu valutu stavi svoj pečat na lice čeka (na mjestu za popunjavanje naredbe – order), kao i na njegovu poleđinu (po širini), s potpisom ovlaštene osobe. U slučaju da korisnik čeka nije popunio datum, datum otkupa čeka dužan je staviti ovlaštenu mjenjač.

Članak 28.

- (1) Ovlaštenu mjenjač može gotovinu i stranu gotovinu iz blagajne jednog mjenjačkog mjesta prenositi u blagajnu drugog mjenjačkog mjesta.
- (2) Prijenos iz stavka 1. ovoga članka mora pratiti potvrda o internom izlazu, odnosno ulazu gotovine, odnosno strane gotovine, kao i dokument s popisom specificiranih iznosa u gotovini i stranoj gotovini koje su predmet prijena koji je, i to na oba mjenjačka mjesta, potpisao ovlaštenu mjenjač i koji je ovjeren pečatom tog ovlaštenog mjenjača.
- (3) Potvrde i dokument iz stavka 2. ovoga članka ovlaštenu mjenjač je dužan čuvati na oba mjenjačka mjesta.

Članak 29.

Banka je dužna obavljati direktnu kontrolu ovlaštenog mjenjača sa kojim je zaključila ugovor najmanje jedanput u tri mjeseca.

Članak 30.

- (1) Banka je dužna Agenciji svakodnevno do 12 sati dostaviti Izvješće o obavljenim mjenjačkim poslovima za prethodni dan, s podacima koji su navedeni u Prilogu 1. ove Odluke.
- (2) Ovlašteni mjenjač dužan je Agenciji svakodnevno do 12 sati dostaviti Izvješće o obavljenim mjenjačkim poslovima za prethodni dan, s podacima koji su navedeni u Prilogu 2. ove Odluke.

Članak 31.

Prilozi iz ove Odluke otiskani su uz ovu Odluku i njezin su sastavni dio.

Članak 32.

Ova Odluka se objavljuje u „Službenim novinama Federacije BiH“ i stupa na snagu danom objave.

Broj: U.O.-01V-5/13
Sarajevo, 19. studenog 2013.

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA
UPRAVNOG ODBORA

Mr. sc. Ljerka Marić dipl. oec.

 (naziv banke)

 (adresa)

 (kontakt telefon)

DNEVNO IZVJEŠĆE BANKE O OBAVLJENIM MJENJAČKIM TRANSAKCIJAMA ZA _____ GODINE

Oznaka valute	OTKUP STRANE GOTOVINE			OTKUP ČEKOVA			PRODAJA STRANE GOTOVINE			PRODAJA ČEKOVA			Stanje na namjenskim deviznim računima ovlaštenih mjenjača
	Od rezidenata fizičkih osoba	Od nerezidena fizičkih osoba	Od ovlaštenih mjenjača	Od rezidenata fizičkih osoba	Od nerezidena fizičkih osoba	Od ovlaštenih mjenjača	Rezidentima fizičkim osobama	Nerezidentima fizičkim osobama	Ovlaštenim mjenjačima	Rezidentima fizičkim osobama	Nerezidentima fizičkim osobama	Ovlaštenim mjenjačima	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

 (mjesto i datum)

 (pečat i potpis)

(matični broj i naziv ovlaštenog mjenjača)

(naziv banke s kojom ovlašteni mjenjač ima zaključen ugovor)

DNEVNO IZVJEŠĆE OVLAŠTENOG MJENJAČA

O OBAVLJENIM MJENJAČKIM POSLOVIMA

ZA _____ GODINE

Oznaka valute	Početno stanje u blagajni *	Kupljena strana gotovina od banke	OTKUP STRANE GOTOVINE		OTKUP ČEKOVA		PRODAJA STRANE GOTOVINE		PRODAJA ČEKOVA		Prodata strana gotovina banci	Ulaz u blagajnu po osnovu podizanja s namjenskog deviznog računa kod banke	Izlaz iz blagajne po osnovu uplate na namjenski devizni račun kod banke	Stanje na kraju dana*	Predati čekovi
			Od rezidenata fizičkih osoba	Od nerezidenata fizičkih osoba	Od rezidenata fizičkih osoba	Od nerezidenata fizičkih osoba	Rezidenti ma fizičkim osobama	Nerezident ima fizičkim osobama	Rezident ima fizičkim osobama	Nerezidentima fizičkim osobama					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

(mjesto i datum)

(pečat i potpis)

*Iznos KM uključuje se u početno stanje, odnosno u stanje na kraju dana